

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobce Ing. F. H., zastoupeného JUDr. Jiřím Žákem, advokátem v Šumperku, Gen. Svobody 6, proti žalovanému Finančnímu ředitelství v Ostravě, Ostrava, Na Jízdárně 3, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 30. 5. 2005, čj. 6086/110/2005, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 12. 2005, čj. 22 Ca 277/2005 - 23,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 12. 2005, čj. 22 Ca 277/2005 - 23, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaný rozhodnutím ze dne 30. 5. 2005, čj. 6086/110/2005, částečně vyhověl odvolání žalobce, změnil dodatečný platební výměr Finančního úřadu (správce daně) ze dne 11. 11. 1999, čj. 108564/99/393912/2340, stanovil žalobci základ daně z příjmů fyzických osob za zdaňovací období roku 1997 ve výši 516 357,28 Kč a vyměřil daň ve výši 134 976 Kč.

Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Ostravě, který ji odmítl usnesením ze dne 9. 12. 2005, čj. 22 Ca 277/2005 - 23.

Krajský soud na základě obsahu správních spisů konstatoval, že žalobou napadené rozhodnutí bylo žalobci doručováno do vlastních rukou na adresu jeho bydliště. Žalobce nebyl zastižen, proto mu byla zásilka uložena dne 1. 6. 2005 na poště, žalobce si ji v úložní době nevyzvedl. Zásilka se tedy v souladu s § 17 odst. 5 zákona ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „daňový řád“), považuje za doručenou dne 16. 6. 2005. Skutečnost, že žalovaný později doručoval předmětné rozhodnutí žalobci znovu a žalobce si je převzal dne 12. 7. 2005, není právně relevantní. V souladu s § 72 odst. 1 s. ř. s. (v usnesení administrativní chybou uvedeno ustanovení § 72 odst. 5 s. ř. s., byť je obsahově správně citován § 72 odst. 1 s. ř. s.) byl v posuzované věci posledním dnem pro podání žaloby den 16. 8. 2005. Žalobce však podal žalobu k poštovní přepravě až dne 9. 9. 2005, tedy jednoznačně po lhůtě stanovené § 72 odst. 1 s. ř. s. Krajský soud proto žalobu odmítl (§ 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s.).

Žalobce (stěžovatel) brojil proti usnesení krajského soudu kasační stížností. Dovolal se stížního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tj. nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu.

Namítl, že nesouhlasí se skutkovým zjištěním a právním názorem krajského soudu a uvedl, že předpokladem pro uplatnění náhradního doručení zásilky je, aby se stěžovatel zdržoval v místě doručení, tedy aby měl možnost se dozvědět, že mu je zásilka doručována. K náhradnímu doručení dne 16. 6. 2005 podle stěžovatele nedošlo, protože se minimálně od oznámení o uložení zásilky do konce úložní lhůty v místě bydliště nezdržoval, o uložení nevěděl a vědět nemohl. Stěžovatel je jednatelem společnosti T. B., s. r. o., se sídlem v O., Š. 6/412, a v rozhodné době vyřizoval stavební zakázku pro objednatele V. B., se sídlem v P., K. 30. Po dobu vyřizování zakázky se zdržoval na adrese P., K. 30, kde měl V. B. zajištěno ubytování. Teprve po návratu do svého bydliště stěžovatel zjistil oznámení o zásilce, která již byla poštou vrácena odesílateli. Ostatně i žalovaný přistoupil k novému doručení rozhodnutí, které si stěžovatel osobně převzal dne 12. 7. 2005. Tento den je zároveň třeba považovat za den doručení, protože v době prvního doručování se stěžovatel dlouhodobě nezdržoval v místě svého bydliště a k doručení tak nedošlo. Žaloba byla podána k poštovní přepravě dne 9. 9. 2005, tj. ve lhůtě dvou měsíců od doručení napadeného rozhodnutí. Krajský soud dospěl k předčasnému závěru o opožděném podání žaloby, neboť nevzal v úvahu pochybnosti žalovaného o způsobu doručení předmětného rozhodnutí, ani stěžovatele nevyzval k doplnění jeho tvrzení, popř. důkazů, aby mohl předmětnou otázku objektivně posoudit.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Kasační stížnost je důvodná.

Podle § 17 odst. 5 daňového řádu, nebyl-li adresát písemnosti, která má být doručena do vlastních rukou, zastižena, ačkoliv se v místě doručení zdržuje, uloží doručovatel písemnost v místně příslušné provozovně držitele poštovní licence nebo u obecního úřadu a příjemce o tom vhodným způsobem vyrozumí. Nevyzvedne-li si příjemce písemnost do patnácti dnů od uložení, považuje se poslední den této lhůty za den doručení, i když se příjemce o uložení nedozvěděl.

Podle § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. lze žalobu podat do dvou měsíců poté, kdy rozhodnutí bylo žalobci oznámeno doručením písemného vyhotovení nebo jiným zákonem stanoveným způsobem, nestanoví-li zvláštní zákon lhůtu jinou. Podle § 40 odst. 4 s. ř. s. je lhůta zachována, bylo-li podání v poslední den lhůty předáno soudu nebo jemu zasláno prostřednictvím držitele poštovní licence, nestanoví-li tento zákon jinak. Podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. soud usnesením odmítne návrh, jestliže byl podán opožděně.

Ústavní soud judikuje (srov. např. nález ze dne 3. 6. 2003, sp. zn. II. ÚS 23/03, publikovaný ve Sb. n. u. ÚS, svazek č. 30, nález č. 81, str. 257), že institutem náhradního doručování se vytváří právní fikce, podle níž účinky doručení písemnosti nastanou po uplynutí stanovené doby *ex lege* i vůči tomu, kdo písemnost fakticky nepřevzal. Z hlediska ústavnosti je třeba striktně trvat na dodržení všech zákonných podmínek pro vznik dané fikce. Účinky doručení písemnosti (do vlastních rukou) mohou ve smyslu § 17 odst. 5 daňového řádu nastat především za předpokladu, že se příjemce v místě doručení zdržuje. I když tento pojem není výslovně definován, dle názoru Ústavního soudu se zjevně jedná o místo, kde by příjemce mohl být v rozhodné době doručovatelem zastižena (srov. § 17 odst. 2 a 3 daňového řádu), a to buď přímo, nebo prostřednictvím vyrozumění o uložení zásilky, bylo-li učiněno vhodným způsobem.

Judikatura (srov. např. rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 17. 1. 1994, sp. zn. 15 Ca 306/94, publikované in Finance a úvěr 96/2: 121, a rozhodnutí Městského soudu v Praze ze dne 27. 1. 1998, sp. zn. 38 Ca 340/95, publikované in Finance a úvěr 99/7: 445, obě publikovaná rovněž v ASPI) pojem „zdržování se v místě doručení“ pro případ náhradního doručení podle § 17 odst. 5 daňového řádu vykládá tak, že se adresát každodenně vrací do místa, kam je mu doručováno, aby se mohl dovědět o tom, že mu zásilka má být doručena, a jeho nepřítomnost v době doručování byla pouze přechodná, popř. dočasná, což by bylo vyloučeno, kdyby byl adresát v době doručení např. na dovolené nebo v nemocnici nebo pokud by se vracel do místa nepravdělně.

Stěžovatel v kasační stížnosti tvrdil, že se minimálně od oznámení o uložení zásilky (dne 1. 6. 2005) do konce úložní lhůty v místě bydliště, kam mu bylo rozhodnutí žalovaného doručováno, nezdržoval, a o uložení zásilky tudíž nevěděl a ani vědět nemohl. Uvedl, že je jednatelem společnosti T. B., s. r. o. a v rozhodné době vyřizoval stavební zakázku pro objednatele V. B. a po dobu vyřizování zakázky se zdržoval v P., kde měl V. B. zajištěno ubytování. Na podporu svých tvrzení předložil soudu úplný výpis z obchodního rejstříku týkající se společnosti T. B., s. r. o., z něhož vyplývá, že stěžovatel byl v rozhodné době jednatelem této společnosti. Předložil také potvrzení o ubytování s úředně ověřeným podpisem, vystavené dne 4. 1. 2006 pro účely soudního řízení V. B., podle kterého byl u něj v P. stěžovatel ubytován (pozn.: je zde uvedena jiná pražská adresa než v kasační stížnosti) nejméně v období od 1. 6. 2005 do 20. 6. 2005. Konečně stěžovatel předložil Smlouvu o dílo, uzavřenou mezi společnostmi T. B., s. r. o. a V. B., s předmětem plnění: inženýrská činnost na akci Nadstavba obytného domu P. – Ž., R. 20/135, a se sjednaným ukončením prací do 30. 6. 2005. Dále stěžovatel v kasační stížnosti tvrdil, že po návratu do svého bydliště zjistil oznámenou zásilku, která již byla poštou vrácena odesílateli, proto požádal žalovaného o její nové doručení. K tomu bylo z daňového spisu zjištěno, že na doručence první zásilky (na níž je vyznačeno uložení dne 1. 6. 2005) bylo pracovníkem žalovaného poznamenáno „odesláno znovu dne 24. 6. 2005“ a zásilka byla bez dalšího doručována znovu. Tato zásilka pak byla stěžovateli doručena dne 12. 7. 2005.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že skutečnost, že se adresát písemnosti, která má být doručena do vlastních rukou, v místě doručení zdržuje, je jednou ze zákonných podmínek aplikace institutu náhradního doručení podle § 17 odst. 5 daňového řádu. Nejvyšší správní soud v této souvislosti připomíná, že právní fikce jako nástroj odmítnutí reality právem je nástrojem výjimečným, a aby mohla splnit svůj účel a bylo dosaženo právní jistoty, musí být splněny všechny podmínky, které s její aplikací zákon spojuje. Nejsou-li všechny zákonné podmínky splněny, není soud oprávněn naplnění fikce konstatovat. Základní podmínkou požadovanou § 17 odst. 5 daňového řádu je, že se adresát v místě doručování zdržoval v době, kdy bylo toto doručování uskutečňováno. Pokud se stěžovatel v místě doručování v rozhodné době nezdržoval, fikce doručení nastoupit nemůže, neboť výslovně formulované pravidlo nepřipouští modifikaci (k tomu srov. rovněž shora citovaný nálezn Ústavního soudu ze dne 3. 6. 2003, sp. zn. II. ÚS 23/03).

Krajskému soudu nelze vytknout, že vyšel z fikce doručení, aniž by bez důvodného podezření, že podmínky fikce nebyly splněny, sám zkoumal např. zda se stěžovatel v místě doručování v rozhodné době (tj. dne 1. 6. 2005) zdržoval (srov. také § 50f odst. 9 o. s. ř. za použití § 42 odst. 5 s. ř. s.). Přehlédnout ovšem nelze ani skutečnost, že žalobce již v žalobě uváděl jako datum doručení napadeného správního rozhodnutí den 12. 7. 2005. Nejvyšší správní soud pak konstatuje, že stěžovatel uvedl v kasační stížnosti skutečnosti krajskému soudu neznámé, jimiž

ovšem reagoval na odůvodnění usnesení krajského soudu, kterými upřesnil své tvrzení o doručení napadeného rozhodnutí dne 12. 7. 2005, a které nelze považovat za nové skutečnosti ve smyslu § 109 odst. 4 s. ř. s.

Stěžovatel přiložil ke kasační stížnosti tři listiny, které měly prokazovat jím tvrzenou skutečnost o pobytu mimo místo bydliště v době doručování napadeného rozhodnutí. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že po provedení těchto listin k důkazu bude nutné dále vážit, zda samy o sobě prokazují skutečnosti tvrzené stěžovatelem, nebo zda bude nutné dále doplnit dokazování např. výsledkem svědků (jako V. B.) příp. i jinými důkazy. Teprve po takto provedeném dokazování bude možné učinit závěr, zda byla žaloba podána včas, a zda má být věcně projednána, nebo odmítnuta. Nahradi-li by Nejvyšší správní soud v tomto směru svojí úvahou úvahu krajského soudu, a to na základě skutečností neposuzovaných krajským soudem, zasáhl by do rozhodnutí, které z hlediska rozdělení pravomocí mezi krajským soudem a kasačním soudem náleží krajskému soudu.

Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, proto napadené rozhodnutí podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. července 2007

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu

